

zumljivo, nego i ponavljanje tih načela, kao da svaki autor želi sve započeti nanovo. Tako se napr. teologija posadašnja spasiiteljskih zahvata Božjih u liturgiji obrađuje bar na dva mjesta (5. poglavlje I dijela i 2. poglavlje II dijela).

Isto se tako stječe dojam da su neke stvari rečene onako isprve, nepotpuno ili toliko sumarno da i kraj svih prethodnih ograda kod čitatelja previše pretpostavljaju. Kao da su neki autori bez potrebnog razmišljanja, vođeni više asocijacijom nego li logičkim slijedom misli, u natuknicama rekli što im je taj čas palo napamet. Tako F. Rckinger u 5. poglavlju I dijela daje najprije sumarno tumačenje teologije posadašnja Kristovog vazmenog otajstva u liturgijskim slavljenjima Crkve, da bi onda u pojedinim odsjecima dao opet sumarni prikaz teologije pojedinih elemenata crkvene godine. Posve je razumljivo što je u tim prikazima sumaran, jer se redaktor izričito ogradauje od detaljne obrade toga vida liturgije. No kad isti autor i pastoralnoj obradi, koja je djelu vlastita, ostaje isto tako sumaran, onda to zaista daje dojam površnosti. U njegovoj obradi korizme napr. (107—109) može dobar poznavalac liturgije otkriti natuknute sve njene elemente, ali on i u pastoralnom dijelu, gdje bi se s pravom očekivala detaljnija obrada, ostaje ponovno sumaran, da bi podrobnije obradio samo »pastoral« poklada (!). Srećom su drugi autori djelomično nadopunili ovaj nedostatak (1. poglavlje III dijela i 3. poglavlje V dijela).

I među detaljno obrađenim djelovima osjeća se znatna razlika u kvaliteti obrade. Tako se napr. ne mogu staviti na istu razinu obrada kršćanske inicijacije i obrada glazbe i pjevanja u liturgiji. Dok je prvo pregledno i jasno, drugo se još bori i glede jasnoće i sigurnosti u načelima.

Hrvatska terminologija prijevoda imponira određenosti. Mislim da je od originala naslijeđena nejasnoća razgraničenja pojmovna »otajstvo« i »sakrament«. Otajstvu se premano daje značenje djelovanja a previše značenje neke nedokučive stvarnosti. Ako je po sv. Pavlu otajstvo vječni Božji naum spasenja objavljen i ostvaren u Isusu Kristu, i to baš

pod vidom objave i ostvarivanja, onda u njemu prevladava aktivni elemenat nad tajnovitošću. Otajstvo je Krist osobno kao konkretna objava i ostvarenje vječnog Božjeg nauma spasenja, otajstva su spasiiteljski čini Kristovi i njihovo posadašnje u liturgijskim slavljenjima Crkve. Žato bi, mislim, bilo uputnije i u našoj teološkoj terminologiji prihvatiti pojam otajstvo umjesto latinskog sakramenta.

Izdavač se pobrinuo da za hrvatsko izdanje prikupe i bibliografiju na hrvatskom i slovenskom jeziku. No to nije potpuno. Ipak to u svakom slučaju daje djelu novu kvalitetu, naime mogućnost sagledavanja naših nastojanja na području liturgijskog pastoralara.

Djelo ima i stvarno kazalo, što čitaocima omogućuje bolje snalaženje.

Ako izdavaču s jedne strane treba izraziti čestitke, priznanje i zahvalnost za ovo prvo veće liturgijsko izdanje na našem jeziku, a to je očito, treba s druge strane i žaliti što se počelo od krova a ne od temelja. To dakako ne umanjuje objektivne vrijednosti ovoga izdanja ni zasluga izdavača u njegovoj pripremi i ponudi našoj čitalačkoj publici. Nadamo se da će ovom liturgijskom pastoralnom izdanju slijediti brzo i liturgijsko-povijesna i teološka izdanja. VZ

Josip Kribl: BOŽJA PORUKA CO-VJEKU, propovijedi kroz cijelu godinu — ciklus C, Zagreb 1973, str. 6—229.

Pisac nam pruža još jedan znak svoga plodnog duha. Naslov je jasan. Obradba se ravna prema tekstovima koji se nalaze u »Nedjeljnim čitanjima C ciklusa«. Nakana mu je bila ta da predoči riječ Božju u nekoj sadržajnijoj mjeri, teološki: Tko pročitao pa i samo nekoliko stranica uvjerit će se da je djelo izrađeno logično, dosljedno, teološki vjerno.

Odmah se rađaju mnoge poteškoće. Pisac je toga svjestan. To su poteškoće objektivne naravi, rekli bismo neovisne o piscu. U čemu se sastojte? U tome što se u tekstovima koje pisac obrađuje istina spa-

senja prikazuje u kategorijama koje današnjem mentalitetu nisu bliške, nisu funkcionalne. Nije li lako da mnoge naše propovijedi ostanu »u zraku«, apstraktne, formalistične?

Pisac ovog djela je to predvidio. On piše svećenicima, pa ih poziva da u svojim župnim zajednicama budu konkretniji, izravniji u zaključnom dijelu (str. 3). Éto, tu je smjernica od izvanredne važnosti. Pisao sam da je u propovijedima prije svega važno znati KOMU ili pred kim govoriš, pa da se prema slušateljstvu odmjeri metoda ili struktura propovijedi (SLUŽBA BOŽJA, 2/1973, str. 113—118). Prema tome, i ove propovijedi više su kao materijal, a mnogo toga se očekuje od svećenika-propovjednika. Oni su pozvani da im dadu egzistencijalan, konkretan oblik, prema stupnju razvoja, duhovnog života, vjerskog proživljavanja slušateljstva.

Veliko je pitanje od kakve su praktičnosti propovijedi izgrađene na bazi svetopisamskih tekstova. Ako prihvaćamo kao izvjesno da propovjednik mora ići za tim da — koliko je do njega — poučava u znanosti spasenja, a da pri tome nastoji zainteresirati slušateljstvo (npr. posredstvom zornosti, simbola, primjena, primjera itd.), konačno nastojati da obrati srca, didaktika nas uči da je to teško postići bez zornog, dostupnog, životno bliskog, konkretnog načina izražavanja.

Pisac je obogatio propovjedničku literaturu. Svi mu moramo biti zahvalni. Kod nas se danas dosta publicira u istom genreu. Smatram da bi svakom svećeniku-propovjedniku bilo korisno znati i za drugu literaturu, jer bi na taj način mogao više i birati, popunjati gradivo što mu stoji na raspoloženju. Poznato je da su nas IZVORI ISTINE, koje izdavaju Dominikanci (Korčula), u tome mnogo zadužili. A nisu sami. Ne bi li bilo dobro da te i druge izvore svećenici-propovjednici imaju pred očima da se brže snađu kada im apostolat nameće mnoge dužnosti, pa im ne dostaje vremena za detaljnije spremanje?

J. K.

Dr J. Penić — COMPENDIUM THEOLOGIE NA HRVATSKOM JEZIKU

Godina 1973. dala je Hrvatima jedan priručnik čitave teologije na hrvatskom jeziku. Izašao je iz pera mons. dra Janka Penića, zagrebačkog kanonika-teologa i kantora prvostolnog kaptola. Djelo je izdano u četiri sveska u nakladi autora. Prvi svezak (»Razum i objava o Bogu«) u drugom izdanju izašao je g. 1971., a obuhvaća na 228 stranica apologetiku i dogmatiku. Drugi svezak (»Putovi k Bogu«, Zgb., 1971., 245 str.) obrađuje čudoredna načela (moralka, de principis); Treći svezak (»Što Bog traži od čovjeka«, Zgb., 1973., 294 str.) izlaže bogoslovne kreposti i Božje zapovijedi, a četvrti svezak (»Kako će čovjek o-miljeti Bogu«, Zgb., 1972., 242 str.) govori o milosti, sakramentima, sakramentalima i molitvi.

Ovdje je — kako se vidi — sadržajno obrađena čitava teologija, te je to dobar priručnik klasične teološke znanosti na hrvatskom jeziku. Mi smo i do sada imali na hrvatskom i opširnije obrađenih pojedinih teoloških traktata, no ovo je — koliko mi je poznato — prvi priručnik, koji daje na hrvatskom jeziku prikaz čitave teologije. To je prva karakteristika ovog compendija.

Iako je ovdje dan pregled po sebi teške teološke znanosti, dan je jasnim — gotovo »pučkim« jezikom, pa je radi toga pristupačan gotovo svakom laiku, koji želi naći jasne informacije o teološkim pitanjima.

Djelo obrađuje »klasičnu« teologiju, — što znači da raspravlja o onim pitanjima, koja se tradicionalno obrađuju u teološkim traktatima, — i drži se »klasičnog« načina izlaganja. Osim toga želi dati ono što je u teologiji prihvaćeno i izlagano kao sigurno i već tradicijom posvećeno. Zato izbjegava neke nove »probleme« i ne upušta se u diskutabilne teorije, nego izlaže »načela, kako ih shvaća i tumači kroz svoju dugu i častnu povijest Katoličke crkva« (II. sv., str. 245.). To je naročito važno za one čitaoce, koji žele imati prve i sigurne informacije o tradicionalnoj i sigurnoj nauci Katoličke crkve.

Čitavo djelo zapravo je zbirka katehetskih propovijedi, koje je autor